

Reiselivspolitik

For oss som bor her er det ikke vanskelig å forstå at Norge er et av verdens mest attraktive reisemål. Men det handler ikke bare om spektakulære fjorder og kystlandskap, eventyrlige fjell og snøsikre destinasjoner eller nordlys. Reiselivet skaper helårsarbeidsplasser i alle våre byer og på reiselivsdestinasjoner. Bolyst, gjennom å skape sosiale tilbud for innbyggerne, er nødvendig for å forebygge fraflytting og øke tilflyttingen til våre reiselivsdestinasjoner over hele Norge

Sammen med vårt trygge, likestilte og frie samfunn og våre byer som er blitt internasjonale kulturdestinasjoner, er også klimaendringene globalt med på å gjøre Norges "kjølige" klima mer attraktivt for mennesker som opplever store klimaendringer. Vårt land har også en stigende stjerne på mathimmelen, og i flere av våre byer finner du nå restauranter i øverste verdensklasse.

Reiselivet er Norges femte største eksportnæring og det er forventet at næringen vil fortsette å vokse globalt i årene som kommer. Men til tross for den høye veksten i utenlandsk turisme til Norge både før og etter pandemien, er Norges internasjonale markedsandel beskjeden. Vi må derfor gjøre mer for at landet vårt når opp i den internasjonale konkurransen om gjestene. Annenhver hotellseng er på årsbasis ledig, selv om det kan være fullt i enkelte sesonger. Det er derfor plass til flere gjester, og de reisemål som har både norske og utenlandske gjester klarer seg best. Mer målrettet og økt markedsføring av Norge både utenlands og innenlands, vil bidra til verdiskaping og vekst, helårlige arbeidsplasser og sesongutvidelse i hele Norge.

Gjennom gode, forenklete og forutsigbare rammebetingelser skal vi bygge opp under seriøse og levedyktige bedrifter. Skatter og avgifter må være konkurransedyktige med våre utenlandske konkurrenter. Den særnorske formuesskatten skader norsk eierskap og må fjernes. Tradisjonsrike hoteller kan ikke flyttes ut av landet, og vi risikerer at utenlandske eiere tar over om det blir for vanskelig for norske eiere å drive. Den lave momssatsen på overnatting og transport må ikke økes, samtidig må momssatsen på take away og servering harmoniseres for like konkurranseforhold og økt verdiskaping i bransjen.

Næringsliv og reiseliv fortjener tillit. Tilsyn skal være risikobasert og de bedrifter som har vist seg tillitten verdig, skal nedprioriteres mens useriøse og kriminelle aktører skal få økt kontroll. Vi vil også forenkle hverdagen til reiselivet, og gjennomgå alkoholreklame-reglene slik at bedrifter kan få presentere sine varer.

Cruise skaper verdier og arbeidsplasser langs kysten, men også store utfordringer på land om det ikke er satt begrensinger på antall gjester og utslipp. Alle byer bør innføre et tak på antall skip per dag og landstrøm må bygges ut. Kommunene skal ha tilgang på god informasjon om hvilke reguleringsmuligheter de har.

Det er transporten som i all hovedsak skaper reiselivets utslipp, men hele bransjen må fortsette å redusere direkte og indirekte utslipp. Både private og offentlige aktører må ta ansvaret for å gjøre sin sektor grønn, samtidig skal myndighetene bidra med effektive virkemidler. Fremover vil nesten samtlige utslipp knyttet til norsk reiseliv være dekket av EUs kvotesystem. Da kan vi ikke ha særnorske avgifter på toppen av dette som ikke reduserer vår konkurranseevne med utlandet. Samtidig skal vi sørge for at Norges besøkende kan bruke null- og lavutslippstransport gjennom hele besøket i Norge.

Skatte- og avgifter

- Senke satsen på serveringsmoms til 15 %, på linje med norsk moms for mat til hjemmekonsum, for å styrke konkurranseevnen i næringen.
- Holde momssatsen på overnatting og transport (12%) uendret.

- At den særnorske formuesskatten som skader norsk eierskap skal reduseres og på sikt fjernes.
- Ikke legge nye skatter på reiselivet (besøksbidrag) som bryter med europeisk lovgivning (EØS) eller forverrer norsk reiselivs konkurranseevne i et globalt utfordrende marked.
- Si nei til nye skatter på overnatting eller annen reiselivsvirksomhet.
- Redusere og på sikt fjerne flypassasjeravgiften.

Et trygt og fleksibelt arbeidsliv

- Arbeidsmiljøloven må ivareta både hensynet til vern av arbeidstakerne og at virksomheter må kunne drive rasjonelt.
- Faste hele stillinger er og skal være hovedregelen i det norske arbeidslivet, men arbeidsmarkedets regler må være fleksible nok til at bedriftene kan håndtere naturlige variasjoner i arbeidskraftsbehovet og arbeidstid.
- Svært mange har sitt første møte med arbeidslivet med sommerjobb i sesongbaserte næringer. Disse bedriftene gir verdifull erfaring og inntekt til elever og studenter som ikke ønsker heltidsstillinger.
- Det bør igjen bli adgang til å leie inn fra bemanningsforetak for arbeid av midlertidig karakter.
- Prosessene for at tredjelandsborgere skal få opphold for arbeid bør effektiviseres og moderniseres, blant annet ved å utnytte mulighetene i digitale løsninger.
- Det må lønne seg å jobbe og å ha vært i jobb. Velferdsordningene må gjennomgås og trygdeytelser må bygge opp under arbeidslinjen.
- Pensjonssystemet må bygge opp under arbeidslinjen, og bør ikke endres uten grundige og samlede evalueringer basert på kunnskap.

Tilsyn og kontroller

- Tilsynene må jobbe mer risikobasert og på tvers av etater. Ressursene må først og fremst rettes mot kriminell virksomhet.
- A-krim, politiet og Tolletaten må gis tilstrekkelige ressurser til å forfølge ressurs- og miljøkriminalitet.
- Bedrifter og arbeidstakere skal kunne forholde seg til færre tilsyn og rapporteringspunkter.
- Tilsynene må utarbeide digitale løsninger for innrapportering og digitalt veiledningsmaterieell i form av e-læring til bedriftene.
- Heller enn å kun kontrollere og straffe, skal tilsynene legge vekt på veiledning og tilbud om bistand til bedriftene med å følge lover og regler.
- Jobbe for økt bransje- og forretningsforståelse hos statlige tilsyn.
- Innføre en registreringsplikt for korttidsutleie for å sikre oversikt over omfang, beredskapsbehov og skattegrunnlag.

Alkoholpolitikk

- Gjennomgå reklameforbudet for alkohol med formål å liberalisere adgangen til å ha alkoholreklame på steder med skjenkebevilling.
- Det bør foretas en oppmykning av regelverket når det gjelder markedsføring av alkoholholdig drikk inne på et serveringssted med skjenkebevilling.
- Harmonisere avgiften på alkohol og tobakk med nivået i våre naboland for å unngå handelslekkasje og smugling.
- Tillate alkoholserving ved internasjonale mesterskap og ved kamper i regi av eliteklubber.
- Utvide muligheten lokale produsenter av alkoholholdige drikkevarer har til å selge varene sine til besøkende.
- Sikre adgangen til differensierte aldersgrenser på utesteder.

Internasjonale konkurranseforhold: Markedsføring, pakkereise og OTAs

- Sørge for at markedsføringen av Norge skjer i samarbeid med aktørene i næringen og på mest mulig effektivt vis.
- Gjennomgå reiselivsoppdraget til Innovasjon Norge med tanke på forenkling og målretting.
- Gjennomgå strukturene i reiselivet for bedre samhandling og markedsføring.
- Sikre norske reiselivsaktører optimale vilkår for å møte sine pakkereisegarantiforpliktelser, med god administrasjon av ordningen og bruk av handlingsrommet i lovverket.
- Bedre norske reiselivsbedrifters markedsposisjon opp mot internasjonale plattformsselskaper ved å innføre et forbud mot prisparitetsklausuler.
- Opprettholde reiselivet som eksportsatsing frem mot 2030.
- Det offentlige må dele opp anbudene slik at er mulig å levere tilbud på deler av anskaffelsene, slik at små bedrifter også kan konkurrere om kontrakter, for eksempel frittstående hotell. Flere leverandører vil sikre forsyningskilder, sikkerhet og beredskap.

Transport

- Gjennomgå rammebetingelsene for opplevelsesnæringens transportbehov og vurdere å opprette en egen løyvekategori for de opplevelsesbedrifter der transport inngår som en del av opplevelsen.
- Bidra til gode og forutsigbare rammebetingelser for leiebil og bildeling, og sørge for at forhold som legger mest mulig til rette for et grønt skifte hos disse bransjene.
- Bidra til at det er enkelt og naturlig å bruke nullutslippsløsninger fra a til å når man besøker Norge.

Cruise

- Norge som skipsnasjon må være i front for å kreve utslippsfrie skip, og slik være en pådriver for å sette fart på omstillingen til en mer bærekraftig cruisenæring.
- Nullutslippskravet til turistskip og ferger i verdensarvfjordene bør også stilles for øvrige norske farvann. Nullutslippskravet må innføres gradvis for å skape forutsigbarhet og overgangsmuligheter for næringsaktørene, slik Sjøfartsdirektoratet anbefaler.
- Statlige myndigheter skal utarbeide en veileder som beskriver kommunenes handlingsrom til å utvikle cruiseturismen på en bærekraftig måte innenfor plan- og bygningsloven og havne- og farvannsloven.
- Cruisereisemål bør pålegges å ha en strategi for å styre utviklingen slik at antall besøkende dimensjoneres ut ifra reisemålets kapasitet.

Vern og bruk

- Verne om allemannsretten og tar vare på vår alles rett til å ferdes i naturen, vår kulturarv knyttet til friluftsliv og vår alles mulighet til store naturopplevelser i eget land.
- Tilrettelegge for god sameksistens mellom ulike næringer som lever av havet.
- Statsforvalteren må inkludere helhetlig vurdering i sitt mandat, ikke bare vern, men også vern gjennom bærekraftig bruk.
- Seriøse reiselivsaktører som arbeider for bærekraftig forvaltning og er i tråd med nasjonal reiselivsstrategi, bør gis mulighet til å drive småskala reiseliv, også i LNFR1-områder.

- Gjennomføre et pilotprosjekt for aktørsamarbeid på utvalgte reisemål og med basis i dette utarbeide er mal for reisemålsledelse i norske kommuner.
- Sørge for at turister i Norge får tilstrekkelig informasjon og guiding av god nok kvalitet